

HISTORIE POJIŠŤOVNICTVÍ

První zmínky o existenci různých druhů pojištění lze nalézt již ve starověku. Jsou dochovány důkazy o existenci různých zájmových skupin lidí, které se pojišťovaly pro případy pohřbů, úmrtí či invalidity. Některé práce lokalizují konkrétně starý Egypt v období asi kolem roku 2500 př. n. l., kde kameníci uzavírali dohody o společném krytí výdajů z pravidelně vybíraných příspěvků. Jednalo se především o výdaje za pohřby a úmrtí. Další zmínky pocházejí z doby vlády krále Chammurapiho, který vládl ve staré Babylónii kolem roku 2000 př. n. l. Ty se dochovaly v podobě záznamů na hliněných destičkách o sdružení majitelů velbloudů, které pojišťovalo své členy proti ztrátám, které s sebou neslo provozování obchodu a dopravy prostřednictvím karavan. Posuneme-li se dále, nalezneme důkazy ze staré Indie z roku asi 1000 př. n. l., kde si určité kasty obchodníků pojišťovaly úvěry. Na časové ose pak následují zmínky z Athén v textech řečníka Lysia, který žil v období cca 445 – 380 př. n. l., ve kterých se hovoří o jakémsi sociálním pojištění, jímž byli odškodňováni občané zmrzačení v bojích za vlast. Následují útržky z doby Říše římské, které mluví opět o zájmových skupinách lidí zabezpečujících se např. pro případ invalidity a smrti. S jejím zánikem však zanikly i ideje o pojištění a celkově se vývoj tohoto oboru pozastavil

K obnově oboru pojišťovnictví začalo v Evropě docházet někdy na přelomu 11. a 12. století. Bylo to způsobeno rozvojem obchodu a řemesel, což se pojilo se vznikem větších skupin lidí, které cítily potřebu sdružovat se v zájmu ochrany a přežití. To vedlo ke vzniku různých rodinných svazků nazývaných gildy, z nichž se postupně zrodily řemeslnické cechy, jejichž význam pak udržel až do 18. století. Tyto cechy zakládaly početné tzv. mistrovské a tovaryšské pokladnice, jejichž účelem bylo podpořit členy v nemoci a poskytnout jim „pohřebné“. Tím byly opět položeny základy pojišťování.

První dochovaná pojistná smlouva pochází z 13. 2. 1343. Byla podepsána mezi Amiguetem Pinellem a Tomasem Grillem, za účasti notáře v italské Pise a v podstatě tím zahajuje éru námořního pojištění. První řádná pojišťovna (řádná) vznikla v Hamburku v roce 1676 jako „Generální požární pokladna“. První pojišťovací systém byl založen v roce 1687. Byl pojmenován LLOYDS podle svého zakladatele Edwarda Lloyda, který vlastnil kavárnu, v níž se scházeli kupci, makléři a námořníci. Lloyd zde pro ně organizoval výměnu informací o námořní dopravě, což vedlo ke vzniku největšího informačního centra o pohybu zboží, lidí,

havárií a jejich pojišťování. Systém fungoval tím způsobem, že makléř (též broker) dostal pokyn, aby pojistil určitou loď, její náklad a posádku. Pak obcházel s listem papíru hosty v kavárně a každý, kdo měl zájem, zaznamenal na papír částku, za kterou byl ochoten ručit. Podle těchto dílčích podílů pak bylo vypočteno pojistné, které zákazník upisovatelům zaplatil.

S tím, jak se rozvíjela pozemní doprava v Evropě, započal i vznik pojištění odpovědnosti za škody, jehož počátky lze najít ve Francii v podobě pojištění odpovědnosti z provozu dopravy koňským spřežením. Zároveň s pojištěním majetku se rozvinulo i pojištění rizik, která se týkala zajištění života lidí. A tak od počátku 15. století vznikaly smlouvy, které se podobají důchodovému pojištění v dnešní podobě. V 16. století došlo v Anglii, Holandsku a na Flandrech k rozvoji tzv. rentových důchodů.

Za datum oficiálního vzniku pojišťovnictví na území Českých zemí můžeme považovat datum vydání císařského patentu, tedy 4. září 1819.

FORMY POJIŠTĚNÍ

Pojištění lze rozdělit na dvě základní formy. Těmi jsou pojištění **komerční** a pojištění **nekomerční**.

Do **nekomerčního** pojištění pak zařazujeme:

a) SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

- je organizováno státem
- spravuje ho Česká správa sociálního zabezpečení
- patří sem:
  - nemocenské pojištění
    - platí jen pro zaměstnance
    - prvních 14 dnů vyplácí „nemocenskou“ zaměstnavatel, až poté vyplácí stát
  - důchodové zabezpečení
  - podpora v nezaměstnanosti

○ dávky sociálního pojištění

b) ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- spravují ho zdravotní pojišťovny
- např. Všeobecná zdravotní pojišťovna, Vojenská zdravotní pojišťovna, Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, ...

c) PENZIJNÍ POJIŠTĚNÍ

- resp. připojištění
- je dobrovolné
- spravují ho jednotlivé penzijní fondy

Další kategorií je pojištění **komerční**, kam zařazujeme:

a) DOBROVOLNÉ POJIŠTĚNÍ

- zcela závisí na rozhodnutí klienta
- pokud se klient rozhodne pojištění si platit, uzavírá s pojišťovnou tzv. pojistnou smlouvu

b) POVINNÉ SMLUVNÍ POJIŠTĚNÍ

- určitá právní norma ukládá povinnost pojistit se a uzavřít smlouvu
- platí např. pro daňové poradce, lékaře, ...

c) ZÁKONNÉ POJIŠTĚNÍ

- jedná se formu povinného pojištění
- smlouva se neuzavírá
- subjekt musí do určité doby pojištění uhradit
- patří sem:
  - Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla
  - Pojištění zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Pojištění

Pojištění je závazek pojistitele, který je potvrzený pojistnou smlouvou, tak zvanou pojistkou, pojistitele, což bývá zpravidla pojišťovna, s pojistníkem, který sjednává pojištění ve prospěch pojištěného (tedy pojištěnce), vůči pojištěnci snižovat dopad (tedy způsobenou škodu) z určených „škodních událostí“. Pojistník (který se zavazuje hradit pojistné) i pojištěnec mohou být fyzické i právnické osoby. Často jde o tutéž osobu, pokud pojistník sjednává pojištění pro sebe sama. Pojišťovnictví je specifické odvětví ekonomiky. Patří do terciárního sektoru národního hospodářství.

Pojistníci tedy společně přispívají částí pojistného, vyjma nákladů pojišťovny, do tzv. pojistného fondu. Ten je určen výhradně k úhradě případných finančních potřeb. O tvorbě, rozdělení a užití pojistného fondu pak rozhoduje jeho zřizovatel a správce, tedy pojišťovna.

Pojištění se vztahuje pouze na určité (přesněji předem dohodnuté) události, které se vyskytují s určitou pravděpodobností. Pojištění samo o sobě neovlivňuje riziko výskytu události, ani případnou negativní událost. Pojištění pouze zmírňuje a tlumí jejich dopad. Běžnou druhem jsou pojištění pokrývající podnikatelská rizika, úrazy, živelní pohromy, úmrtí (tzv. životní pojistky), ale také ztrátu výdělku ve stáří či během nemoci nebo výdaje na nutnou zdravotní péči. Je to průběžně placená forma zajištění, jejíž alternativou je spoření.

Pojištění je možné rozdělit na:

A. Životní

- a. Pojišťuje osoby
- b. Zahrnuje pojištění pro případ: smrti, dožití se určitého věku, nebo obě varianty dohromady
- c. Může být rozšířeno o další druhy krytí rizik: jako jsou například nemoc, úraz, invalidita
- d. Může krýt ale pouze riziko nebo současně sloužit jako forma spoření

B. Neživotní

- a. Pojišťuje majetek
- b. Pojišťuje odpovědnost
  - i. Neživotní pojištění upravuje: Hlava III zákona o pojistné smlouvě „Soukromé pojištění věci a jiného majetku“

A. Životní pojištění:

Životní pojištění pojišťuje osoby, kryje riziko smrti či riziko dožití se (věku, dne určeného smlouvou jako konec pojištění či určité životní události). Z životního pojištění může tedy vzniknout nárok na pojistné plnění nejen v případě ztráty života, ale i (osobě pojištěné nebo jiné) při dožití se sjednaného věku nebo okamžiku. Životní pojištění tak kryje riziko, že člověk bude sice žít, ale nebude mít dostatečný příjem na úhradu svých materiálních potřeb, stejně tak jako to, že člověk žít nebude a dostatečné prostředky na úhradu svých materiálních potřeb nebudou mít ti, kteří na osobě zemřelého (živitele rodiny) byli finančně závislí. Pojišťovny nabízejí pojištění obou těchto rizik odděleně, nejčastěji však současně v jednom produktu jako pojištění rizika úmrtí i dožití.

Výhody: Finanční krytí při:

- ✓ úrazu
  - ✓ smrti
  - ✓ trvalých následcích
  - ✓ hospitalizaci
  - ✓ vážných onemocněních
  - ✓ Invaliditě
- ✓ V některých případech umožňuje daňové úlevy

Nevýhody:

- Poplatková struktura produktu není vhodná pro vytváření rezerv v pojištění
- Daňové úlevy motivují občany k vytváření rezerv v nevhodném produktu
- Složité pojistné podmínky, výluky

Rozeznáváme životní pojištění:

- a. Bez rezervotvorné složky (= k vyplacení peněz dojde pouze v případě úmrtí nebo zdravotní újmy pojištěného)
  - a. Rizikové životní pojištění
    - i. Cílem je finančně zabezpečit klienta i osoby blízké v případě zhoršení jeho zdravotního stavu, nebo jeho smrti
    - ii. Je tedy vhodné pro živitele rodiny

- iii. Neobsahuje tedy spořicí, ani investiční část, při zániku a ukončení pojištění se tedy nevyplácí žádná částka.
  - iv. Nezahrnuje také žádné daňové úlevy
  - v. A sjednává se na rok a více, přičemž se platí buď pevná pojistná částka, nebo klesající v průběhu let
- b. S rezervotvornou složkou
- a. Investiční životní pojištění
    - i. Kromě krytí rizika v případě úmrtí, slouží investiční životní pojištění k vytváření finančních rezerv
    - ii. Míra zhodnocení se odvíjí od zvolené investiční strategie, naspořené peníze budou vyplaceny v případě dožití či smrti
    - iii. V určitých případech lze dosáhnout na zajímavé daňové úlevy
    - iv. Na jednu smlouvu lze pojistit kromě sebe i blízké
  - b. Kapitálové životní pojištění
    - i. Zahrnuje pojištění pro případ smrti nebo dožití
    - ii. Pojistná částka může být pro obě rizika stejná nebo si klient může zvolit zvlášť pojistnou částku pro případ smrti a zvlášť pojistnou částku pro případ dožití
    - iii. Nabízí garantované zhodnocení finančních prostředků
    - iv. Kapitálové pojištění můžeme považovat za dlouhodobý produkt, pro maximalizaci zhodnocení se doporučená doba trvání pojištění pohybuje od 10 let výše

Smyslem pojištění však není vytvářet rezervy, ale finančně zajistit klienta proti následkům zhoršení zdravotního stavu z důvodu úrazu nebo nemoci, případně zajistit jeho rodinu a závazky v případě úmrtí pojištěnce.

Vlastnosti	Druh životního pojištění		
	Rizikové	Kapitálové	Investiční
Krytí rizika (smrti)	✓	✓	✓
Tvorba kapitálové hodnoty	✗	✓	✓
Aktivní ovlivňování výnosu	✗	✗	✓
Garantované zhodnocení	✗	✓	✗
Flexibilita	✗	✗	✓
Daňová uznatelnost	✗	✓	✓

B. Neživotní pojištění – a) Majetkové:

Pojištění majetku zahrnuje krytí rizik, jejichž realizací dochází ke škodám na majetku nebo v souvislosti s těmito škodami (jako jsou například: poškození, zničení, ztráta věcných hodnot, finanční ztráty). Pojištění majetku zahrnuje krytí mnoha rizik, která lze dělit podle jejich důsledků na rizika, při jejichž realizaci dochází ke vzniku: přímých věcných škod (rizika živelných pohrom, riziko havárie, rizika odcizení a vandalství apod.) a finančních ztrát (rizika přerušení provozu, rizika úvěrová).

Je nutné odlišovat pojištění domácnosti (v případě škody je výše vyplaceného pojistného plnění odvozena od hodnoty pojištěného majetku, tato hodnota se udává při sjednání smlouvy) a pojištění nemovitosti (pojišťovna uhradí tolik, kolik činila hodnota majetku, tuto hodnotu určuje v případě nemovitosti znalec).

Pojištění domácnosti zahrnuje všechny movité věci v domě (nábytek, elektronika, oblečení, nádobí, spotřebiče, květiny, koberec, ...). Nepatří do něj ale motorová vozidla (ta spadají do havarijního pojištění a jiných) a věci zapůjčené nebo související s podnikáním.

Pojištění nemovitosti zahrnuje vše, co je pevně spojeno se zemí (chodník, oplocení, terasa, dům) a vše, co je s domem pevně spojeno (elektroinstalace, odpady, solární panely, bojler, kotle, radiátory, krb, ...)

Do jednoho, nebo druhého typu majetkového pojištění lze zařadit vše, na co si doma lze sáhnout, ale je to pevně spojeno s nemovitostí (vana, radiátory, krb, světla, dlažba, tapety, ...). Nepatří sem ale vestavěné spotřebiče (jako jsou: lednička, myčka, trouba, varná deska, ...). Primárně tyto věci spadají do nemovitosti, ale lze je pojistit jak v pojištění domácnosti, tak v pojištění nemovitosti.

Pojistné plnění u pojištění majetku:

- a) Pojištění na časovou hodnotu (resp. na hodnotu obvyklou)
  - a. pojistné plnění odpovídá částce, kterou by bylo možné získat prodejem daného majetku (nebo majetku svým účelem a parametry obdobného) v obvyklém obchodním styku na daném místě a v daném čase; výše plnění tak odpovídá hodnotě pojištěného majetku těsně před pojistnou událostí (s ohledem na opotřebení)
- b) Pojištění na novou hodnotu
  - a. pojištěnému je vyplaceno pojistné plnění, které nahrazuje pořizovací cenu nového předmětu umožňující obnovu majetku nebo ceny opravy, pomocí které se majetek uvádí do původního stavu
- c) Kombinace pojištění na časovou a novou hodnotu

Podle způsobu stanovení výše pojistného plnění lze rozlišovat:

1. ryzí zájmové pojištění
  - a. Nestanoví se hranice pojistného plnění, v případě vzniku pojistné události se škoda hradí zcela, výše pojistného plnění se tedy rovná výši škody. Toto pojištění lze využít v případech, kdy u jednotlivých vymezených předmětů jsou určitelné maximální škody (například hodnota vozu, hodnota čelního skla vozu apod.)
2. pojištění na první riziko
  - a. Zde je hranice pojistného plnění stanovena limitem pojistného plnění; až do tohoto limitu se tedy škoda hradí v plné výši, překročí-li výše škody tuto hranici, poskytne se pojistné plnění ve výši stanoveného limitu pojistného plnění. Pojištění na první riziko se využívá v případech, kdy jsou typické časté malé škody (pojištění domácnosti), nebo v případech, kdy by pojistné plnění mohlo dosahovat značné velikosti (pojištění právní ochrany, pojištění odpovědnosti)
3. pojištění na plnou hodnotu
  - a. Zde je výše pojistného plnění závislá na tzv. pojistné hodnotě. V případě podhodnocení nebo nadhodnocení pojišťovaného majetku se pak hovoří o podpojištění nebo naopak nadpojištění. Dojde-li při sjednání pojistné smlouvy ke stanovení nižší pojistné částky, než jaká je pojistná hodnota majetku, dojde odpovídajícím způsobem i ke krácení pojistného plnění a vyplacené pojistné

nebude dostačovat ke kompenzaci celé výše škody. Je-li v pojistné smlouvě stanovena vyšší pojistná částka, než jaká je pojistná hodnota majetku, pojistné plnění v případě vzniku pojistné události se vyplácí podle výše skutečné škody, tedy podle skutečné pojistné hodnoty. Placené vyšší pojistné (vypočtené podle vyšší pojistné částky) je pak jakousi sankcí vůči pojistníkovi za neoprávněný postup. Vždy si tak dávejte pozor, na jakou hodnotu majetku jste pojištěni, podle ní se odvíjí jak výše pojistného, tak i případné krácení pojistného plnění.

Pojištění (pojistnou smlouvu) je nutné si pravidelně aktualizovat podle aktuálního stavu Vašeho majetku, aby nebyl nadpojištěn či podpojištěn.

B. Neživotní pojištění – b) Odpovědnosti:

Pojištění odpovědnosti kryje rizika související se skutečností, že pojištěný subjekt může způsobit svou činností újmu jinému subjektu, a to škody na majetku, újmu na zdraví a na životě, nebo finanční škody, které je povinen nahradit. Odpovědnostní pojištění se vyskytuje v celé řadě konkrétních pojistných produktů.

Pojišťují se možné škody, které způsobí sám pojištěný někomu jinému v praxi rozlišujeme:

- i. pojištění za škody z běžného občanského života (např. sport, zvířata, ...)
  1. Kryje škody způsobené všemi členy domácnosti, včetně zvířat
    - a. Vytopení sousedů, rozbité zboží v obchodě, škoda způsobená psem (újma na zdraví), škoda způsobená třetí osobě při sportu, vysklení sousedova okna balonem
- ii. pojištění odpovědnosti za škody způsobené výkonem povolání (lékař, advokát, ...)
  1. Pojištění odpovědnosti zaměstnance
    - a. V mnohých případech kryje nejen následky škody, ale také i právní zastoupení
    - b. Využití: neúmyslné poranění kolegy, rozbitý služební notebook/ mobil, havárie služebním vozem (náhrada spoluúčasti zaměstnavateli), poškození zboží ve skladu, chyby při zadávání zakázek vedoucí k velkým finančním ztrátám podniku

2. Pojištění odpovědnosti podnikatele
  - a. Pro některé profese je dané zákonem
    - i. Lékaři, advokáti, notáři, architekti, auditoři, ...
  - b. pro ostatní se spíše doporučeno dle výše rizika
    - i. Účetní, tlumočníci, projektanti, soudní znalci, ...
- iii. odpovědnostní pojištění z provozu vozidel (tzv. povinné ručení)
- iv. pojištění z vlastnictví nemovitosti – často bývá sjednáváno spolu s pojištěním nemovitosti, ale lze sjednat i samostatně
  1. Využití: sníh, led a krytina spadlá ze střechy může někoho zranit nebo poškodit cizí auto, větev z našeho stromu může něco poškodit sousedům, na neudržovaném chodníku, příslušícím k dané nemovitosti, se někdo může zranit, ...

Zdroje:

<https://www.brokerteam.cz/historie>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Lysias>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Poji%C5%A1%C5%A5ovnictv%C3%AD>

<http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/06/formy-pojitn.html>

http://www.mzcr.cz/dokumenty/zdravotni-pojistovny_945_839_1.html

<https://www.psfv.cz/cs/pojisteni>

<https://www.youtube.com/watch?v=PksghOg-kss>

<https://www.youtube.com/watch?v=cYmxeFEdISY>